

JAN WAWRZYŃCZYK
WSP w Bydgoszczy

ADDENDA I CORRIGENDA DO SŁOWNIKÓW ROŚYJSKO-POLSKICH /I/

Niniejsze materiały uzupełniające i poprawki do współczesnej leksykografii rosyjsko-polskiej nagromadziły się niejako automatycznie w trakcie prac przygotowawczych nad kartoteką "Wielkiego polsko-rosyjskiego słownika przekładowego"¹. Stopniowe udostępnianie ich wydaje się celowe, a nawet niezbędne ze względu na specyfikę poszukiwań leksykograficzno-translatorских, których zakres wymaga trudu całych zespołów słownikarzy nie tylko rejestrujących wciąż nowe stosunki przekładowe, ale i weryfikujących dotychczasowe ustalenia, zawarte w słownikach już opublikowanych. W zasadzie żaden słownikarz nie może twierdzić, że stworzył zupełny i nienaganny opis przekładowy; opisy takie - nie tylko w obrębie języka rosyjskiego i polskiego - w gruncie rzeczy są niemożliwe, bowiem leksyka stanowi zbiór otwarty, z którego ciągle jedne elementy wypadają, pojawiają się drugie, a o wielu trudno orzec, czy do niego jeszcze należą, czy też już nie należą. Nie oznacza to jednakże, iż leksykografia musi stać w miejscu, nie rozwijać się, postęp w słownictwie jest możliwy i stale się dokonuje, o czym nietrudno się przekonać analizując choćby słowniki przekładowe z kilku ostatnich dziesięcioleci². Przytoczone niżej obserwacje, glosy, komentarze, odpowiedniości itp. materiały leksykograficzne, o różnym stopniu wykończenia, nierzadko stanowiące jedynie wstępne propozycje do dalszych dociekań, mają służyć temu postępowi i przybliżyć tworzone opisy słownikowe do rzeczywistości stosunków międzyjęzykowych.

Rozwinięcie używanych w tekście skrótów prac i słowników podane zostało w zestawieniu na końcu artykułu.

- ABVER wśród nazw własnych włączonych do Mir nie występuje. Ma tę pozycję SIS. Odpowiednik to Abwehra.
- ABITURIENT rozpatrywany był W: Wawrzyńczyk 1979 s.467-468. Należy wziąć pod uwagę, że W: Denisova 1978 wyraz ten ma eksplikację "tot, kto postupaet v vysšee učebnoe zavedenie".
- ABITURIENKA, tej formacji żeńskiej Mir nie odnotowuje. Jej właściwe opracowanie przekładowe wyprowadzi się po ostatecznym ułożeniu artykułu abiturient.
- ABITURIENSKIJ, skorelowany z dwoma poprzednimi hasłami przymiotnik, znany Oż, nieobecny oczywiście w Mir, tłumaczyć się będzie formami przypadków zależnych tych translatów, które się znajdują w pozycji abiturient i abiturientka.
- ABONENTNYJ, tekst tego artykułu w Mir można skompymować wyłuskując zeń odpowiednik abonentów /gen. pl./, ewentualnie dodając przymiotnik abonencki /ujęty przez SJPSupl/.
- ABREK w słowniku obszerniejszym, nastawionym na tłumaczenie tekstów literackich minionego stulecia, znaleźć się powinien /w Mir go brak/. Przekład jest ustalony m.in. przez tłumaczy twórczości M.Lermontowa i L.Tołstoja: abrek.
- ABSTRAKCIONISTSKIJ nie występuje jeszcze w słownikach rosyjsko-polskich. Przekład - abstrakcjonistyczny.
- ABSURDNOST' w Mir nie występuje, choć ma to hasło mniejszy Dwor. Wydaje się, że wystarczy jeden odpowiednik: absurdalność.
- AVANTJURISTIČNOST' to zdaje się zupełnie nowy derywat, który można przełożyć polskim awanturniczość.
- AVTO G RAFIČESKIJ w Mir brak, jest to autograficzny.
- AVTORITARNOST' - Mir ma związany z tym słowem przymiotnik awtoritarnyj, którego przekład daje podstawę do tłumaczenia rzeczownika: autorytatywność.
- AVTORSKIJ dla pewnych kontekstów wymaga przekładu nie spotykanego w słownikach: gen. sg. autorki. Jest tak wówczas, gdy rosyjski przymiotnik odnosi się w tłumaczonym tekście do avtor /"kobieta"/.
- AGITATORŠA, wyraz według Oż potoczny, włączymy do słowników z przekładem agigatorka.
- AKKURATIST ujęty jest w Oż i MAS. Możliwy przekład: porządniczi.

AKKURATISTKA też nie występuje jeszcze w słownikach rosyjno-polskich. Przekład odpowiednio - porządnicka.

AKROPOL' w słownikach rosyjsko-polskich nieobecny. Mimo pewnej oczywistości odpowiednika /dla polskiego użytkownika/ należy przekład podać jako mniej oczywisty dla Rosjanina - akropol.

AKTIROVAT' - zob. Wawrzyńczyk 1982, s.51

AKCENTNYJ - akcentowy to kolejne uzupełnienie ogólnych słowników rosyjsko-polskich.

ALIMENTSČIK jako wyraz potoczny może otrzymać przekład alimentciarz /alimentowicz ?/, ale nie alimentator /ten ostatni wyraz stanowi hasło w HS/.

ALKOGOLIČKA, w Mir tylko formacja męska, z której dwojakiego przekładu przenieść można do tłumaczenia formacji żeńskiej jedynie pierwszy, aby otrzymać adekwatniejszy odpowiednik alkoholiczka.

ALLEGORIČNYJ, w Mir jest tylko allegoričeskij. Wyrazy te mają wspólny przekład alegoryczny, choć translandy są używane różnie /pierwszy głównie w orzeczeniu i w formie krótszej/.

ALYČOVYJ to alyczowy, który por. w SJPSupl.

AL'VEOLJARNYJ zob. W: Wawrzyńczyk 1982, s.32.

AL'PINISTKA trzeba opracować analogicznie do al'pinist lecz nie według Dwor, ale raczej Mir.

AMBA ma OSRJ, Oż i MAS, w Mir brak; w pewnym tylko stopniu równoważy ten gminny i dosadny wyraz przekład klops.

AMERIKANIST brak w Mir, jest to amerykanista.

AMERIKANSTVUJUŠČIJ, forma słowotwórczo nie skorelowana ze współnordzennym czasownikiem /por. Kozulin 1960, s.65-67/ nie występuje w słownikach przekładowych; jej strukturę gramatyczną oddaje wyrażenie będący zwolennikiem Ameryki /USA/³, które nie jest jednak zbyt dobre w roli uogólnionego odpowiednika-substytutu.

AMFIBRACHIČESKIJ - to amfibrachiczny.

ANAPESTIČESKIJ anapestyczny.

ANARCHISTKA anarchistka /także brak w Mir/.

ANGLOGOVORJAŠČIJ - nowe, brak w OSRJ, MAS i Oż. Częstsze chyba w pl. Proponowany przekład: mówiący po angielsku.

ANGLIOMANKA, kolejne femininum nieobecne w Mir; polska formacja żeńska nie figuruje w SJPDor i SJPSupl. Nie ma jej też SJP Szymcz.

ANEKDOTEC - anegdotka.

ANESTEZIOLOG to anestezjolog.

ANNIBALOV - gen. sg. Hannibala.

ANONIMNOST' to anonimowość.

ANONIMŚCIK to - przydawkowo - piszący/pisujący anonimy, a orzecznikowo pisać/pisywać anonimy.

ANTISOVETČINA, w pewnym stopniu zastąpi ją antyradzieckość.

APPETIT, o wyrażeniu prijatnogo appetita zob. Wawrzyńczyk 1978, s.420-421.

APPETITEC można przełożyć na spetycik.

APPETITNOST' można przełożyć jako apetyczność, której to formacji brak w SJPDor i SJPSupl, a także w SJPSzymcz.

APŪCHI, jeden z niezwykłych dla słowników przekładowych wyrazów hasłowych, odpowiada pol. a psik.

ARABISTIKA inaczej arabistyka.

ARAPKA, wyraz przestarzały, przekład Murzynka /za Mir arap/.

ARBUZ, przekłady w Mir należy przestawić podając najpierw arbuż /kawon praktycznie w zwykłym użyciu już nie występuje/.

ARBUZNYJ ma w Mir nieprzejryste opracowanie. Celowe jest wyraźne sformułowanie, że przymiotnik trzeba tłumaczyć przypadkami zależnymi wyrazu pol. arbuż.

AREST nie ma pełnej ekwiwalentyzacji w Mir; brak tak odpowiednika aresztowanie /jest w Dwor i Bogil/.

ARIADNIN - odpowiada gen. sg. Ariadny.

ARLEKINSKIJ to arlekiński /ten ostatni przymiotnik por. w SJP Dor/.

ARMATURŚCIK w Mir brak, ale ze względu na upowszechnienie powinien się znaleźć w ogólnym słowniku rosyjsko-polskim. Przekład za WSTRP: zbrojarz.

ARMATURŚCIKA - zbrojarka /por. SJPDor/.

AROMATNOST' to aromatyczność/mimo braku takiego wyrazu w słownikach języka polskiego/.

ARCHANGEL'SKIJ ma dwa odrębne translaty: archanielski i archangielski /od Archangielsk/.

- ASIMMETRIČNOST' można tłumaczyć wyrazem asymetria.
- ASSIMILJACIONNYJ to asymilacyjny.
- ASSISTENTKA - asystentka.
- ASSORTI to mieszanka /dot. niektórych produktów spożywczych/.
- ASTRONOM, ten brak jest w Mir oczywistym przeoczeniem, zwłaszcza skoro znalazło się tam hasło astrolog.
- ASFAL'TIROVKA, w Oż wyraz potoczny, przełożyć trzeba jako ssfaltowanie.
- ATLETIZM to z jednej strony atletyczność, a z drugiej kulturystyka.
- AUDITORNYJ - audytoryjny.
- AUKCIONER według MAS oznacza to samo co aukcionista "oficjal'noe lico, proizvodjaščee prodažu s publicznego torga". Natomiast definicje Oż nie zrównują treściowo danych wyrazów: aukcjoner "učasnik aukciona" vs. aukcionista "čelovek, provodjaščij aukcion". Wobec tego przekład jest kłopotliwy. Dyskusyjna propozycja: uczestnik aukcji vs. aukcjonator.
- AFORISTIČNOST' to sforystyczność.
- AFRO-AZIATSKIJ przyda się w słownikach także z powodu pisowni polskiego odpowiednika: afroazjatycki.
- AÉROPLAN Mir przełożył wyrazem samolot i, po przecinku aeroplan uzupełniając ten ostatni kwalifikatorem "ust.". W Oż tenże kwalifikator ma aéroplan, co wystarcza, by rozwiązanie Mir uprościć tworząc niczym nie komentowaną odpowiedniość aéroplan aeroplan.
- AÉROPLANNYJ, w Mir odpowiednik /semolotowy/ nieadekwatny stylistycznie. Niezbędny jest kwalifikator sygnalizujący przestarzałość przymiotnika rosyjskiego.
- AÉROSEV, Mir i WSTRP dają przekład siew z samolotu, Dwor - siew lotniczy. SJPSupl notuje wyraz aerosiew. Ocenic należy stopień rozpowszechnienia wszystkich tych wyrazów polskich w stosunku do hasła rosyjskiego.
- AEROSTATIČESKIJ to aerostatyczny.
- BABUSJA - babunia.
- BABUŠI z Oż i MAS, propozycje: lecunki, klapki, papucie, bambosze wymagają rozważenia różnic w ich użyciu.

BADMINTONIST musi już być w zestawie haseł dużego słownika ogólnego z przekładem badmintonista /notabene wyraz ten jest hasłem w HS, choć z odpowiednikiem opisowym/.

BADMINTONISTKA to badmintonistka.

BAZILIKOVYJ - bazylikowy albo bazylikalny.

BAJBAĆIJ - gen. sg. bobaka.

BAKALEJNYJ, Mir wskazuje tylko, że jest to przymiotnik od rzeczownika bakaleja. Lepiej zamiast tego podać przekład wprost spożywczy, do którego można też sprowadzić rozwiązanie, jakie zastosował BogiI w swym hasle z dwukropkiem.

BAKLAŻKA może mieć przekład banieczka.

BALANSIROVOČNYJ - proponujemy balansowy.

BALETOMANKA - za Jakowicka 1981, s.66 można dać odpowiednik słowotwórczo analogiczny, tj. baletomanka.

BAKARSKIJ, wyraz znany specjalistom z zakresu spraw ZSRR, ma przekład bałkarski.

BALLADNYJ zob. w Wawrzyńczyk 1982, s.31.

BALLONČIK - mała butla.

-BALL'NYJ, występuje w formacjach dvuchball'nyj, trechball'nyj itd. /ciąg ich jest otwarty, to nietypowe hasło z dywizem lewostronnym odzwierciedlił MAS, w zapisie z trzykropkiem/. Można wprowadzić do słowników z odpowiednikiem: - stopniowy /do tekstu głównego albo do aneksu gramatycznego/.

BALOVNIK - artykuł ten w Mir ma m.in. wyrażenie ten, kto rozpieszcza, które w żadnym razie nie stanowi gotowego, uniwersalnego przekładu. W tekście treść "ten, kto rozpieszcza" może być wyrażona rozmaicie. Zwrócić trzeba uwagę, że rosyjski wyraz używany jest głównie w składzie orzeczenia, stąd w polskim nierzadko odpowiednikiem będzie: rozpieszcza /w praktyce translatorskiej przykłady pozwalają wydobyc też odpowiednik rozpuszcza/.

BALOVNICA, w Mir brak, ma Dwor z ciągiem zbytnica, figlarka, swawolnica. Z danych trzech propozycji utrzymalibyśmy ze względów stylistycznych drugą.

BALYKOVYJ - gen. sg. bałyka /w Mir hasło jest, ale po prawej stronie unik odsyłaczowo-słowotwórczy/.

- BALJUSTRADNYJ to balustradowy.
- BANDJUGA - bandzior.
- BANTIK, potrzebne jest podhasło bantikom z determinacją "kak".
Będzie mieć przekład na kokardkę, analogicznie do odnotowanego przez BogiI bantom /"kak" na kokardę/.
- BAOBABOVYJ to gen. sg. baobabu.
- BAPTISTSKIJ, z materiału niedopracowanego artykułu Mir da się wyciągnąć odpowiednik w gen. pl.: baptystów. Prócz niego potrzebny jest dla pewnych kontekstów przekład o gramatycznym kształcie wyrazu hasłowego: baptystyczny. Przymiotnik ten figuruje w SJPSupl, brak go w HS.
- BARMEN - wyraz pewnej sfery życia współczesnego, występuje w SIS, przekładowo ujęty nie przez Mir, lecz przez BogiI.
- BARMENKA - barmanka. Wyrazu rosyjskiego w Oż i MAS nie ma, jest w Rożkova 1978, s.162. NSiZ ma barmenša, to także w BogiI.
Należy ustalić stopień wymienności tych translandów.
- BARSOVYJ - gen. sg. barsa, przekład jest ukryty w artykule Mir.
- BARSTVENNOST' to wielkopańskość ewentualnie jaśniepaństwo.
- BARSTVENNYJ, odpowiednio wielkopański czy jaśniepański.
- BARSUČICHA - borsuczycza.
- BARCHANNYJ - wydmowy.
- BARCHATISTOST' może mieć przekład aksamitność.
- BARCHOTKA jest potocznym dubletem akcentowo-ortograficznym względem wyrazu barchatka /wg MAS/. Tymczasem w Mir przekłady są zróżnicowane w następujący sposób: barchatka to kawałek aksamitu, zaś barchotka to askamitka. Podział taki wydaje się bezzasadnie wyrafinowany, wystarczy wspólny odpowiednik aksamitka.
- BARYŃNICESKIJ, w MAS brak, ma Oż. Przekład: handlerski.
- BASENKA - bajeczka.
- BASKET, w polskim pewnym analogiem żargonowym jest kosz.
- BASKSKIJ - baskijski.
- BASMAČESKIJ - basmaczowski, gen. basmaczy. Można też się zastanowić nad przekładem basmacki, który dał niegdyś RPS 1933.
- BASSEJN, o połączeniu v bassejn, v bassejne zob. Wawrzyńczyk 1979 s.468-469.
- BASSEJNOVYJ to głównie basenowy.

- BATOŻOK - batożek.
BATOŻ'Ė przetłumaczony pluralem batogi.
BACHVAŁKA to samochwala z uściśleniem interpretacyjnym "kobie-
ta".
BACHROMKA - fredzelki.
BACHŃEVODŃESKIJ ma odpowiednik zbudowany na gen.sg., jest to
wyrażenie uprawy roślin basztanowych.
BACNUT' zob. w Wawrzyńczyk 1982, s.51.
BAŠ w wyrażeniu baš na baš, odpowiada ono polskiemu łeb za łeb
/to wg SFJP jest przestarzałe/.
BAŠMAČOK nie jest na pewno wyrazem rzadkim dla dużych słowników.
Dopisujemy go z przekładem pantofelek.
BAŠKOVITOST' to łebskość. Hasło rosyjskie odnotował tylko Oż
/wg danych OSRJ/.
BEGUNOK - w artykule Mir nie występuje odpowiednik obiegówka
/ten ostatni wyraz nie został włączony do siatki haseł HS,
nie, mniej dane uzupełnienie wydaje się przydatne/.
BEDUINKA to Beduinka.
BEDUINSKIJ - beduiński /por. ten przymiotnik w SPPDor/.
BEŻENKA, w Mir brak, ma jednak ten wyraz Dwor z przekładem ucie-
kinierka.
BEŻENSKIJ to zdaniem Mir przymiotnik pochodny od beženec, choć
semantycznie wydaje się umotywowany bardziej pluralem bežen-
cy, skąd realny odpowiednik w gen.: uciekinierów.
BEZAPELLJACIONNOST' to bezapelacyjność.
BEZBOŻNICA odpowiada pol. ateistka.
BEZVYEZDNYJ - bez wyjazdu lub zależnie od okoliczności kontek-
stowych: na miejscu.
BEZGONORARNYJ to "nie płacący honorariów", najczęściej odnosi
się do czasopism. Przekład ogólny trudny.
BEZDOROŻNYJ - bezdrożny.
BEZDUMNOST' wystarczy chyba tłumaczyć wyrazem bezmyślność.
BEZDUŠNOST' to bezdušność.
BEZZUBOST' to bezzębność.
BEZLIKOST' opiszemy wyrażeniem brak /własnego/ oblicza, które
powinno wystarczyć jako przekład dla większości kontekstów.

- BEZŁOŚADNYJ**, wyrażenie nie posiadający konia postawione w Mir na pierwszym miejscu po translandzie trzeba usunąć ze względów stylistycznych, gdyż jego wartość pragmatyczna nie odpowiada wartości wyrazu rosyjskiego; jest ono też nieporęczne syntaktycznie /ograniczone w łączliwości/.
- BEZLJUDNYJ** jako bezosobowy zob. Wawrzyńczyk 1982, s.31.
- BEZMERNOST'** to beźmierność.
- BEZOBRAZNOŚĆ** powinna mieć z jednej strony odpowiednim beźkształtność, a z drugiej - brak obrazów ew. obrazowości /ich ograniczenie do ustalenia/.
- BEZOPASNOŚĆ** jest w Mir; o wyrażeniu y bezopasnosti zob. Wawrzyńczyk 1982, s.8.
- BEZOTKAZNOŚĆ** to niezawodność.
- BEZRZYMERNYJ** gdy oznacza rozmiar skarpet itp. przedmiotów, tłumaczy się jako elastyczny.
- BEZ"JADERNYJ** - beźatomowy.
- BEZ"JAZYČNYJ** to niemy.
- BEK** ma przekład beg.
- BEKEŠKA** to bekieszka.
- BELEK** - foczątko .
- BELENNOJ**, tu ewentualnie można od lulek utworzyć przymiotnik lulkowy. Jest ciekawe, że rosyjski przymiotnik ma Ož, a nie ma BAS. WSTRP ma połączenie belenneo maslo z tłumaczeniem olejek lulkowy.
- BELOBILETNIK**, możliwy tu przykład rezerwista nie ma treści realizacyjnej translandu.
- BELODEREVEC** to stolarz /z uściśleniem "wykonujący proste meble"/.
- BELODEREVŠČIK** jak wyżej.
- BEL'EVOJ** nie ma w słownikach podhasła bel evaja z tłumaczeniem magazyn bielizny /ewentualnie bel'evaja może stanowić samodzielne hasło jako rzeczownik/.
- BENEDIKTIN** - benedyktyn /"likier"/.
- BENZINNYJ**, rzadsze wobec benzinovyj, przełożyć można gen. sg. benzyny.
- BERESTOVYJ** - z kory brzoźowej /w Mir brak, parę tę mają jednak starsze słowniki rosyjsko-polskie, m.in. RPS 1933/.
- BERKLIANSTVO** to berkeleizm.

BESKONFLIKTNOST' - bezkonfliktowość.

BESNOVANIE - wściekanie się.

BESPALYJ, w Mir zbędny jest odpowiednik nie mający palca /palców/

BESPAMJATNOST' to zapominalstwo /odwrotność tej pary nie odpowiada ustaleniom HS/.

BESPARDONNOST' może mieć przekład bezczelność.

BESPIS'MENNYJ - zamiast danych Mir lepiej chyba niepiśmienny /por. w związku z tym hasło niepiśmienny w HS/.

BESPODVAL'NYJ to może być bez piwnicy albo też nie podpiwniczony.

BESPORODNYJ zastąpi nierasowy.

BESPRAVNYJ - zob. Wawrzyńczyk 1979, s.469-470.

BESPREKOSLOVNOST' to bezwzględność i/albo bezwarunkowość.

BESPREKYVNOST' może mieć przekład ustawiczność.

BESPRECEDEN'TNOST' to bezprecedensowość.

BESPRIMESNYJ tłumaczy Mir nie zawierający domieszek, jak WSTRP.

W użyciu niespecjalistycznym swobodniejszym może wystąpić prostsze wyrażenie: bez domieszek.

BESPRIC'INNOST' to bezprzyczynowość.

BESSREBRENİK, z przekładu Mir należy usunąć element człowiek.

Jako substytut nadaje się niewątpliwie w większej liczbie kontekstów samo bezinteresowny.

BESSREBRENICA - analogicznie: bezinteresowna.

BESSTYDNICA to bezwstydnica.

BESCHOZNOST' może być przełożona wyrazem bezpieśność.

BESCEREMONNOST' to bezceremonialność.

BETONKA, wyrażenie w rosyjskim potoczne, referencjalnie pokrywa w polskim wyrażenie droga betonowa.

BZIK', wyrażenie s bzikom odpowiada konstrukcji ma bzika.

BIATLONIST to biatlonista /para potrzebna słownikowi ogólnemu/.

BIATLONNYJ - biatlonowy.

BIBLIOTEČKA to biblioteczka /choć nie zawsze na odwrót/.

BIBLIOFIL'SKIJ to tyle co bibliofilski.

BIZONIJ - bizona ale i bizonów.

BINTOVAT'SJA to bandażować się /w Mir korelatywna postać dokonana, z prefiksem za-, jest/.

- BIONICĖSKIJ - bioniczny. Wyraz rosyjski w MAS nie umieszczony, ma go natomiast Oż.
- BLAGOVIDNOST' też w MAS brak, ma Oż. Przekłady możliwe dwa: powab i stosowność.
- BLAGOVREMENNIE interesuje nas w żartobliwym połączeniu vo blagovremenie; przekład - w odpowiednim czasie - wskazaną ekspresję gubi.
- BLAGOGIUPOST' w pewnym przybliżeniu może być przełożona za pomocą wyrazu dyrdymałka.
- BLAGODARJA, por. polemiczną wypowiedź w Wawrzyńczyk 1980, s.46; cenną bazę materiałową dla polskiego aspektu problemu zob. w Klebanowska 1982, s.127-135.
- BLAGODATNOST' brak w OSRJ, ale ma Oż, tłumaczenie - błogość.
- BLAGODENSTVENNYJ, to przestarzałe wyrażenie można oddać słowami bez takiej charakterystyki: błogi, szczęśliwy.
- BLAGODETEL'NOST' to dobroczynność.
- BLAGOŻELATEL'NICA, tłumaczenie śladem Mir masculinum musiałoby brzmieć: życzliwa /przychylna/ kobieta, co należałoby częściowo poprawić odrzucając określany rzeczownik. Dla kontekstów, w których niezbędny jest odpowiednik w postaci "samotnego" rzeczownika, niezły się wydaje translat łaskawczyni.
- BLAGOOPERAZIE w Mir ma kwalifikator "przest." niedokładnie charakteryzujący okoliczności zastosowania wyrazu hasłowego. Jest to raczej wyraz "wysokiego" stylu, książkowy.
- BLAGOOBRAZNOST' jest wyrazem jeszcze w słownikach nie tłumaczonym. Można tu pójść za tłumaczeniami hasła blagoobrazie, ale według Mir raczej niż np. Dwor.
- BLAGOPRISTOJNOST' to przyzwoitość.
- BLAGOPRISTOJNYJ, także tu Mir ma kwalifikator "przest." wymagający wymiany, najlepiej na "książk."
- BLAGOPRIJATNOST' to pomyślność czy przychylność.
- BLAGORAZUMNOST' ma przekład roztropność.
- BLAGORASTVORENIE występujące w związku blagorastvorenije vozduchov, przestarzałym i żartobliwym, nie było przełożone w słownikach. Tylko przybliżeniem jest ładna pogoda.
- BLAGOSTNOST' to błogość i dobroczynność.
- BLAGOSTYNJA ma MAS z kwalifikacją "knižn. ustar." Przekład -

dobrodziejstwo i dobry uczynek.

BLAGOTVORNOST' to dobroczynność.

BLAGOUSMOTRENIE, w Mir jest połączenie po swoemu blagousmotreniju, które można uznać za zbędne, gdy po ma odpowiednik według; potrzebniejsze jest ze względu na nie ujętą przez słowniki rozbieżność przyimkową połączenie na blagousmotrenie s odpowiednikiem do uznania.

BLAGOĆINIE, wyraz książkowy i przestarzały, ma przykład pryzwoitość.

BLAGOĆINNYJ, wyraz scharakteryzowany tak samo, oddają go polskie pryzwoity, porządny.

BLEZIR ma Oż ze względu na wyrażenie dla bleziru z oceną "gminne". Możliwy przekład: dla pucu.

BLESNIT' to łowić na błyszczkę bez zwięzłości oryginału.

BLIZKO w Mir mogłoby być opracowane inaczej, bez wytłuszczenia form kogo-l., czego-l. Podane kursywą, jako wskazówki cech składniowych, miałyby odpowiednie wykursywowane korelaty w prawej części hasła, zaimki kogoś, czegoś; sama odpowiedniość składałaby się wtedy z wyrażenia blizko ot i przekładu blisko.

BLIZNEC jest używany powszechnie przez Rosjan także przy oznaczaniu trojczków, czworaczków itd., czym sprawia kłopot tłumaczącym współczesne teksty rosyjskie. Słowniki rosyjsko-polskie jeszcze nie zauważyły tej osobliwości danego wyrazu, której konsekwencją jest istnienie połączeń dva blizneca czy deskrypcji dyskursywnych typu trojnja... bliznecy éti /por. z gazety: V sem'e Ivanovych nedavno rodilas' trojnja. Rajispolkom vzjal zabotu o bliznecach pod osobyj kontrol'./. Wyrażenie dva blizneca należy wprowadzić do artykułu za czernym rombem z przekładem: bliźniaki ew. bliźnięta. Tłumacząc rozbudowane konteksty z nawiązaniami, w których wyraz hasłowy z reguły występuje w pl., można uniknąć usterki przez zamianę zaimkiem 3. osoby /w pewnych stylistycznie usprawiedliwionych wypadkach opuszczając go/⁴.

BLIZ' to poblize.

BLINNAJA nie stanowi hasła, nie jest też podhasłem w blinnyj /por. Mir/. W użyciu napisowym odpowiednikiem mogłoby być wyrażenie Bliny /por. w związku z tym Gorbačeva, Zotov 1979,

s.57/, w nienapisowym - bar /z uściśleniem "serwujący głównie bliny, naleśniki"/. Rozpatrywane stosunki mają podłoże realioznawcze.

BLISTANIE - błyskanie.

BLIC - flesz /"fot"/.

BLICKRIG ma SIS, odpowiednik - Blitzkrieg.

BLOKADNIK, wyraz potoczny, tłumaczy się jako uczestnik blokady z objaśnieniem, że chodzi o dzieje Leningradu w latach 1941-1943.

BLOKADNYJ wiąże się z hasłem poprzednim, a tłumaczy gen. sg. blokadę.

BLOKIROVANIE musi mieć odrębne przekłady: blokowanie i zablokowanie.

BLONDINISTYJ - wyraz gminny, do którego przybliżyć się można w tłumaczeniu za pomocą przymiotnika blondyniasty.

BLUDLIVOST' to rozwiązłość.

BLUDNJA, rzeczownik głównie w funkcji predykatywnej, o zwierzętach domowych, zwłaszcza kocie, można przełożyć jako szkodnik.

BLUŻDANIE to bląkanie się.

BLUZOČNYJ to tyle co bluzkowy.

BLJUSTIS' proponujemy tłumaczyć czasownikiem strzec się.

BLJUSTITEL'NICA, wyraz przestarzały, ironiczny, w przekładzie to tylko strażniczka.

BLJAMBA, swoisty ekspresywizm, to śliwa /na oznaczenie guza na czole, brzydkiej broszki itp./.

BLJAŠKA - blaszka.

BOBRENOK to może mały /bóbr/, małe /z uzupełnieniem "bobra"/.

BOBRIK jest w Mir, ale bez podhasła pod bobrik, tzn. na jeża.

BOBRICHA - samica /bobra/.

BOBYLKA w użyciu przestarzałym odpowiada polskiemu biedaczka, nedzarka z odniesieniem do chłopki; współczesne potoczne użycie implikuje przekład samotna czy samotnica.

BOGADELENNYJ można przełożyć przypadkami zależnymi od przytułek czy dom ubogich, np. z domu ubogich itp.

BOGADELKA ma MAS z oceną "prost.". Tłumaczenie uboga uściśla komentarz "staruszka z przytułku".

- BOGARA to ziemie nie nawadniane /"w Azji Środkowej"/; odrębny przekład to zasiewy także zlokalizowane.
- BOGARNYJ tłumaczy się przypadkami zależnymi wyrażen podanych tu pod bogara, czyli hasło przymiotnikowe będzie mieć dwa punkty.
- BOGAČKA to bogaczka.
- BOGEMNYJ - może cyganeryjny.
- BOGOBOJAZNENNOST' to bogobojność.
- BOGŃSKATEL'STVO ma w pracach specjalnych pisanych po polsku już dość stałego partnera - transkrypcję bogoiskatielstwo.
- BOGOMOLICA to najpierw patniczka, a poza tym pobożna, sporadycznie może też pobożna kobieta.
- BOGOMOL'ČESKIJ - wystarczy patniczy.
- BOGONOSNYJ, znany jako określenie wyrazu narod z twórczości F.Dostojewskiego, tłumaczony przymiotnikiem bogonośny.
- BOGOSPASALMYJ - strzeżony przez Boga /z możliwą odmianką ortograficzną/.
- BOGOCHUL'NICA - bluźnierczyni.
- BODASTYJ jako wyraz gminny będzie tłumaczony częściowo nieadekwatnie: bodliwy.
- BODLIVOST' to bodliwość.
- BODMEREJA, ma SIS, przekład - bodmeria.
- BODRSTVOVANIE - czuwanie.
- BODUN "prost." to bodliwiec czy bodliwy.
- BODUN'JA "prost." to bodliwa.
- BODJAGA, w tym artykule znajdują się zwroty razvodit' bodjagu "prost.", czyli pleść trzy po trzy, końčaj bodjagu, czyli przestań pleść.
- BOEVITOST' będzie mieć przekład bojowość.
- BOEVITYJ - bojowy.
- BOJCOVSKIJ to bojowniczy. Zwraca jednak uwagę fakt, że przymiotnik rosyjski nie jest zaświadczony w OSRJ, MAS, Oż ani też w NSiZ. Przykład użycia tekstowego /w roli określenia wyrazu charakter/ zob. w "Novyj mir" 1980, nr 5, s.190.
- BOLEL'ŠĆICA chyba jeszcze nie kibicka, lecz kibic /z uściśleniem płci desygnatu/.
- BOL'ŠEVIČKA to bolszeviczka. Odpowiedniość w Mir nie figuruje, mają ją starsze słowniki, m.in. SRP 1950. SJFDor, SJFSupl. ani

SJPSzymcz feminium nie notują.

BORODA w połączeniu przyimkowym v borode, ma przekład z broda /"zarostem"/. Oba człony tej pary przekładowej są nieciągłe; por. Wawrzyńczyk 1982a, s.115-116.

BORTPROVODNIK - steward. Parę tę ma WSTRP, ale potrzebna jest ona także w słowniku ogólnym.

BORTPROVODNICA podobnie: stewardessa.

BRAK w odniesieniu do małżeństwa ma specjalny przekład formy narzędnika; por. próby tłumaczenia konstrukcji ženat pervym brakom na ..., byl ženat vtorym brakom na ... itd. W ogólniejszej formule może tu chodzić o relację przekładową: X brakom - po raz X.

BRAKOVŠČICA w Mir brak, Dwor dał przekład brakownicza, ale należy za SJPDor dać brakerka.

BRATOLJUBIVIJ jest przestarzałe. Jeśli powstrzymać neutralne braterski, to można rozważyć bratolubny czy bracki.

BREVNNO, uzupełniając hasło Mir trzeba dopisać podhasło brevnom /"kak brevno"/ jak kłoda.

BUKVA zob. w Wawrzyńczyk 1982, s.13-14.

BUNTOVŠČIČESKIJ to buntowniczy.

BUCHGALTERŠA jest wyrazem potocznym, czego nie oddaje księgowa.

ROZWIĄZANIE SKRÓTÓW

BAS - Slovar' sovremennogo russkogo literaturnogo jazyka, AN SSSR t.1-17, Moskva-Leningrad 1950-1965

Bogil - A.Bogusławski, Ilustrowany słownik rosyjsko-polski polsko-rosyjski, wyd.2, Warszawa 1983

Denisova 1978 - M.A.Denisova, Lingvostranovedčeskij slovar'. Narodnoe obrazovanie v SSSR, Moskva

Dwor - Podręczny słownik rosyjsko-polski, pod red.J.H.Dworeckiego, wyd. VII, Warszawa 1980

Gorbačeva, Zotov 1979 - I.S.Gorbačeva, V.I.Zotov, Rozmówki polsko-rosyjskie dla turystów, Moskwa

HS - D.Hessen, R.Stypuła, Wielki słownik polsko-rosyjski, wyd.2, t. 1-2, Moskwa-Warszawa 1979

Jakowicka 1981 - W.Jakowicka, Baletnaja leksika v russkom i pol'

- skom jazykach, Poznań
- Klebanowska 1982 - B.Klebanowska, Dlaczego dzięki, W: "Polonica", t.VII, Wrocław
- Kozulin 1960 - N.M.Kozulin, Russkie otymennye obrazovanija pri-častnogo tipa, W: "Voprosy jazykoznanija", 1
- MAS - Slovar' russkogo jazyka v četyrech tomach, AN SSSR, izd. 2, t.1, Moskva 1981
- Mir - A.Mirowicz, I.Dulewicz, I.Grek-Pabis, I.Maryniak, Wielki słownik rosyjsko-polski, t.1-2, Warszawa-Moskwa 1970
- NSiZ - Novye slova i znacénija. Slovar' - sprovočnik po materia- lam pressy i literatury 60-ch godov, pod red. N.Z.Kotelovej i Ju.S.Sorokina, Moskva 1971
- OSRJ - Obratnyj slovar' russkogo jazyka, Moskva 1974
- Oż - S.I.Ożegov, Slovar' russkogo jazyka, izd. 12 pod red.N.Ju. Švedovoj, Moskva 1978
- Rożkova 1978 - G.I.Rożkova, Očerki praktičeskoj grammatiki rus- skogo jazyka, Moskva
- RPS 1933 - Russko-pol'skij slovar' pod red. J.Krasnogo, Moskva
- SIS - Slovar' inostrannyh slov, izd.9, Moskva 1982
- SJPDor - Słownik języka polskiego, red. W.Doroszewski, t.1-10, Warszawa 1958-1968
- SJPSupl - Słownik języka polskiego, red.W.Doroszewski, t.11 - suplement, Warszawa 1969
- SJPSzymcz - Słownik języka polskiego, red.M.Szymczak, t. 1-3, Warszawa 1978-1980
- SPPDor - Słownik poprawnej polszczyzny PWN, red.nacz. W.Doro- szewski, Warszawa 1973
- SRP 1950 - Słownik rosyjsko-polski, pod red. I.H.Dworeckiego, Warszawa
- Wawrzyńczyk 1978 - J.Wawrzyńczyk, Z konfrontacji przekładowej języka polskiego i rosyjskiego /I/, W: "International Review of Slavic Linguistics", 3
- Wawrzyńczyk 1979 - J.Wawrzyńczyk, Z konfrontacji przekładowej języka polskiego i rosyjskiego /II/ W: "International Review of Slavic Linguistics", 3
- Wawrzyńczyk 1982 - J.Wawrzyńczyk, Problemy konfrontacji przekła- dowej języka polskiego i rosyjskiego /w świetle krytyki

- leksykograficznej/, Bydgoszcz
Wawrzyńczyk 1982a - J.Wawrzyńczyk, Zаметki po slavjenskoj dvujazyčnoj leksikografii, W: Zeszyty Naukowe WSP w Bydgoszczy. Studia Filologiczne, zesz.14, Bydgoszcz
WSTRP - Wielki słownik techniczny rosyjsko-polski, red.M.Martin i in., wyd.6, Warszawa 1980

PRZYPISY

- ¹Por. J.Wawrzyńczyk, Informacja o gromadzeniu materiałów do Wielkiego polsko-rosyjskiego słownika przekładowego, W: Zeszyty Naukowe WSP w Bydgoszczy. Studia Filologiczne, z.16, Bydgoszcz 1985.
- ²Zob. np.J.Wawrzyńczyk, Nowoczesność w polsko-rosyjskiej leksykografii przekładowej, W: "Przegląd Humanistyczny", 1980,4.
- ³Por.w związku z tymi strukturami J.Wawrzyńczyk, O tłumaczeniu przymiotników w Wielkim słowniku polsko-rosyjskim, W: "Przegląd Rusycystyczny", 1983, 2.
- ⁴Niniejsza glossa powstała przy udziale p.J.Mędelskiej.